

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nežrkanirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasni trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglas, ki stoji v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 137 • Maribor, sobota, dne 30. novembra 1940 • Leto XV

Naš državni praznik

Letos 1. decembra bo poteklo 22 let, odkar je bilo na slovesen način in ob splošnem narodnem navdušenju proglašeno v Beogradu zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eni, skupni državi.

V teh 22. letih skupnosti smo doživeli marsikaj, kar bi nam bilo lahko ostalo prihranjeno. Toda ob priliki proslave velikega zgodovinskega dogodka ne gre, da bi obnavljali spomine na nevesele in žalostne dogodke preteklih desetletij, ki so nam — in zlasti zavednemu socialističnemu delavstvu — grenili življenje, ampak da se učimo iz napak storjenih v prošlosti, in pogled usmerjen v bodočnost, povemo svoje misli in želje.

Težki so časi, ko okrog nas divja vojna vihra in s svojimi strašnimi posledicami ne prizanaša niti nam, ki smo otok miru. Bolj kot kdajkoli poprej so v teh časih postavljene državne zgradbe pred težke preizkušnje, da vzdrže vihar, ali pa, da se poderejo pod silo sovražnih napadov.

Po enem letu vojne v Evropi vidimo, da varnost in moč držav ne sloni samo na utrjenih mejah in črtnih pregradah, ampak na zavesti, odločnosti in nepokolebljivosti državljanov, pripravljenih, da doprinašajo tudi najtežje žrtve.

Državljska zavest se je pri nas najlepše izkazala baš v teh dneh, ob priliki bitolskih dogodkov in v trenutku nepremišljenih izjav, ki so padle v bolgarskem sobranju. Če kdaj potem je naša državljanska zavest manifestirala svojo zrelost v teh dneh, pred samo obletnico državnega praznika.

To dejstvo pa nalaga vsem, ki nosijo odgovornost, da skrbijo za to, da državljani v teh težkih časih ne bodo samo pasivni posmatralci, ampak da bodo aktivno odločali v vseh vprašanih državne in lastne dobrobiti.

Jugoslavija je nastala v izrednih prilikah, ko se je porajal nov svet in danes smo prav v istem položaju, najbrž pa še v veliko težjem kot pred 22. leti. Takrat je bilo treba ustvarjati, danes je treba braniti.

Kot temelj naše države so bila proglašena načela svobode, enakopravnosti in demokracije.

V razburkanih dneh leta 1918. se je smatralo za potrebno, da dobi država začasno narodno predstavništvo, ki je predstavljalo narodno voljo do sprejetja ustave.

V enakem položaju se nahajamo danes. Vlado je mogoče samo z izjemnimi ukrepi, ki so izven okvira ustave. Zato se sama ob sebi vsiljuje zahteva po sklicanju začasnega narodnega predstavništva, ker vsled izrednih razmer drugače ni mogoče.

Predstavniki Srbov, Hrvatov in Slovencev naj se zberejo, sestavljajo po predlogih strank in njim naj se poveri odločanje, zlasti v gospodarskih, socialnih, političnih in kulturnih vprašanih, po načelih, ki so bila proglašena za temelj naše države.

Kruh in zaslužek sta osnova življenja in delavstvo politik, ki se ga ta vprašanja, poleg vprašanj politične pravice, največ tičejo.

Nezadovoljnost, ki se pojavlja kot posledica vladajočih razmer, more postati razdiralen ali pa tvoren faktor. To je odvisno samo od tega, ali narod pozovemo k sodelovanju, ali pa ga pustimo ob strani, v vlogi pasivnega opazovalca.

Švica nam daje vzgled, kako v državi, kjer volijo vsa predstavništva, od najvišjih do najnižjih in vse pomembne uradnike ter vrhu tega s plebiscitom odločajo o vseh količkah važnih vprašanih, lahko pravica in enakopravnost, združena s prenosom odgovornosti na narod, da zdrave, čvrste temelje državi.

Na to mislimo ob 22. letnici države, ki nam je in nam mora ostati skupna hiša in bivališče ob sodelovanju poslednjega člana narodne skupnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Predsednik Finske, Kallio, je odstopil zaradi slabega zdravja.

Proračun mesta Splita za prihodnje leto bo znašal 36,5 milijonov dinarjev.

Grozni politični umori v Romuniji

Romunski gardisti so umorili v ječi 68 pristašev bivšega režima kralja Carola II.

Po odstopu kralja Carola II. je prišel na oblast v Romuniji general Antonescu. Antonescu, ki je že poprej imel tesne stike s »Železno gardo«, je zastopnike tega gibanja pritegnil tudi v vlado in uvedel režim močne roke.

Zunanje politično se je naslonil na Nemčijo, kakor je to zahtevala »Železna garda« in se tudi z njo dogovoril, da je nemška vojska zasedla Romunijo.

Nova vlada je na zahtevo »Železne garde« in ministra Horia Sima odredila preiskavo zaradi svoječasne umora voditelja »Železne garde« studenta Codreana in njegovih tovarišev ter je s tem v zvezi zaprla 68 najvidnejših članov bivšega Carolovega režima.

Proti zaprtim je tekla preiskava, da se ugotovi krivda. Vsi so bili zaprti v vojaških zaporih v Žilavi, kjer so na dvorišču ležali zakopani tudi umorjeni Codreanu in 13 njegovih somišljenikov.

Dne 27. novembra bi bili morali izkopati skupni grob umorjenih fašistov, nakar je bilo določeno, da bodo trupla prepeljali v Bukarešto in jih svečano položili v skupno grobnico. Pri teh ceremonijah bi bila sodelovala tudi »Že-

lezna garda« z vsem sijajem.

Ponoči na 27. november pa so prišli v Žilavo oddelki »Železne garde«, ki so naskočili vojaške zapore in v njih pobili vseh 68 političnih osumlencev.

Kako se je moglo to zgoditi, oziroma zakaj je bila ječa v tako kritičnih dneh tako slabo zastražena, bo ugotovila zgodovina.

Vlada se je takoj po umoru zbrala k posvetovanju in je menda že izdala ukrepe, da bodo zajamčene svoboda, varnost in mir.

Med tem je pa »Železna garda« aretirala še celo vrsto romunskih politikov. Nekateri so menda kar pri aretaciji ubili, med njimi tajnika kmečke stranke Magiaruja, dasi kmečka stranka z umorom Codreanu ni imela nobene opravke.

Kakšne bodo posledice?

Širijo se vesti, da bo vsled grozovitega umora v Žilavi prišlo do radikalnih sprememb v Romuniji, da je računati z razcepom »Železne garde« in odstopom vseh generalov v vojski, ker je »Železna garda« umorila tudi 3 generale.

Nadalje se širijo vesti, da bi utegnili

priiti do nemirov in da je Nemčija odločena intervenirati in vzpostaviti red, ker ne more tvegati, da bi bila ogrožena dobava petroleja zaradi notranjih nemirov.

Do neke mere je mogoče razumeti jezo in srd Codreanovih pristašev, toda to ne opravičuje, da se grozodejstvo plačuje z grozodejstvom. Ako bi se tako nadaljevalo, potem bi se nekega dne narod nujno moral sam izrebiti.

Vsak demokratično misleč človek pa se mora zgroziti spričo strahot, ki jih rodi razvoj dogodkov takrat, kadar ljudje krenejo s poti demokracije in sporazumevanja.

Romunski dogodki so nam nov opomin, da je treba človeka počlovečiti, ako nečemo, da postane zver.

V anarhijo

V Romuniji je, kakor izgleda, zavladala anarhija. Grozotne vesti o umorih prihajajo tudi s podeželja. Aretiranih je cel avrsta bivših politikov. Vlada je izdala uredbo o kaznovanju krivcev političnih umorov. Kazen bo znašala od 5 do 10 let, v gotovih slučajih pa bo izrečena smrtna kazen.

Boji v Albaniji se nadaljujejo

Mussolini napoveduje ofenzivo.

United Press poroča iz Rima, da je Mussolini izjavil, da pripravlja Italija ofenzivo velikega obsega proti Grčiji. V ta namen je prispel v Albanijo načelnik generalnega štaba maršal Badoglio in z njim nova, ogromna ojačena. Ofenziva bo začela 1. januarja in bodo uporabljene skušnje, ki si jih je Italija pridobila v vojni z Abesinci in Španci.

Italijansko poročilo pravi, da so italijanski vojniki vršili dne 27. t. m. samo izvidniške in patrolne podvige. Pač pa so italijanska letala metala bombe na celo vrsto grških krajev in na položaje Grkov v Albaniji ter na otoku Krfu.

Napadi angleških letal v Albaniji so ostali brez učinka.

Grki še prodirajo.

Grško vojno poročilo pravi, da so grške čete dne 27. t. m. nadaljevale prodiranje proti Elbasanu. Podgradec ob Ohridskem jezeru pa je trdno v grških rokah. Angleška in grška letala mečejo bombe na Valono in Drač ter na italijansko vojsko, ki se umika ali pa prihaja na pomoč. Argirocastro so Italijani že izpraznili, toda Grki še niso vkorakali, ker morajo izvršiti vse operacije z največjo previdnostjo.

Po enem mesecu vojne med Italijo in Grčijo

stojte grške armade na vsej črti na albanskih tleh.

Po poročilu z naše meje so se zadnje dni vodile ogorčene borbe za posest Podgradca ob Ohridskem jezeru. Grki so v boju na nož zavzeli kraj in potem začeli prodirati proti Elbasanu in Tirani. Zavzeli so važno planino Kamijo in dospeli do izvira reke Škumbe. Italijani se še umikajo. Grki so napredovali tudi severno od Moskopolja v odseku Korče in zasedli vas Šipek.

Bolgarija ne misli na vojno

Čez noč se je vse spremenilo.

Razburjenje, ki je nastalo zaradi govora bolgarskega poslanca Dumanova v bolgarskem sobranju, ki je dejal, da ne more biti urejenega razmerja med Bolgarijo in Jugoslavijo, dokler Bolgarija ne dobi vrnjene Macedonije, se je poglobilo. Za Dumanovim je govorilo namreč precej govornikov, ki so vsi odklanjali sleherni pomisel na kakšen nastop Bolgarije proti Jugoslaviji in celo naglašali potrebo mirnega in prijateljskega sožitja obeh držav (ter da Bolgarija sploh nikdar niti mislila ni na kaj takega, o čemur je govoril Dumanov, ampak

vedno le na poglobitev prijateljskega pakta, ki obstoja med obema državama od l. 1934. Tako se govori in piše.

Koncem preteklega tedna pa položaj ni bil tako enostaven. To nam ni razodel samo govor Dumanova, ampak še bolj izvajanja bivšega ministrskega predsednika in sedaj voditelja opozicije v sobranju Mušanova, ki je zahteval pojasnilo, kaj je razpravljal kralj s Hitlerjem.

Kaj se je med tem spremenilo?

Kdo bi vedel povedati. Vemo samo to, da

je prišel h kralju Borisu odposlanec komisarijata za zunanje zadeve v Moskvi Soboljev. Kakšne razgovore je imel ta diplomat z bolgarskim kraljem, bi mogla pojasniti samo moskovska ali pa bolgarska vlada. Ljudje, ki ugibajo, trdijo, da je ta obisk pripravljal Bolgarijo o potrebi, da ostane izven trozveze in nevtralna.

Toda že se oglašajo v Berlinu in Rimu, kjer pravijo, da sploh ni bilo nikdar niti govora o pristopu Bolgarije k trozvezi in še manj o pohodu nemške vojske skozi Bolgarijo v Grčijo ali proti Turčiji. Kajti, Italija bo sama opravila z Grki in Nemčija želi, da ostane sedanjí spopad na Balkanu omejen, kakor je to tudi želja Italije.

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo

Angleško vojno poročilo pove, da so angleška letala v povračilo za nemški napad na Coventry napadla Köln ob Renu. Bombe so zadele 30 velikih skladišč, kjer je nastalo 12 eksplozij. Več bomb je padlo na kolodvore, na tovarno orožja, na Hohenzollerski most in na elektrarne.

Bombni napad na Turin v noči na 27. t. m. je povzročil požare v arsenalu, kjer se je užežala 200 metrov dolga in 50 metrov široka zgradba, nakar so sledile eksplozije.

Nemci silovito bombardirali Plymouth.

Nemci so napadli angleško obmorsko mesto Plymouth v noči na 28. t. m. Vrgli so na mesto 100.000 kg rušilnih in več stotisoč kg zažigalnih bomb. Uspeh bombardiranja je bil enak kot v Coventryju in Birminghamu. V ostalem je slabo vreme preprečevalo večje akcije. Kljub temu so letala napadla še London in Avonmouth in tovarno orožja v Burntislandu, ter tri letališča.

Med Indokino in Siamom so začele sovražnosti

kar brez napovedi vojne. Siamci so začeli napadati obmejne kraje v Indokini. Francozi se branijo.

Sporočilo vsem naročnikom!

Vojna v svetu je povzročila tudi pri nas silno druginjo. Cene, tako življenjskim potrebščinam, kakor tudi vsakovrstnim proizvodom so se zvišale od 40 do 50 odst., nekaterim pa celo za 100 odst. Zlasti se je hudo podražil tudi časopisni papir in vse druge potrebščine, ki so v zvezi z izdajanjem časopisa. Zelo so bili prizadeti časopisi vsled prav občutnega povišanja pavšalirane poštnine. Nekateri dnevniki so morali zvisati naročnino že prejšnji mesec.

Menda ni potrebno posebej naglašati, da posledice druginje občuti tudi naš delavski tisk in to tembolj, ker se mora »Delavska Politika« vzdrževati izključno le z naročnino ter ne dobiva od nikoder nikakršnih podpor. Zato, da nekateri naročniki tudi v teh težkih časih ne plačujejo redno naročnine in s tem najhujše škodujejo svojemu delavskemu tisku.

Svojčas smo izvedli uspešno akcijo, s katero se je omogočilo, da je »Delavska Politika« začela izhajati trikrat na teden, ne da bi se bila povišala naročnina. Na ta uspeh so vsakomur lahko ponosni vsi naši naročniki, zlasti pa naši poštredni poverjeniki in sotrudniki. »Delavska Politika« bi bila tudi v bodoče zmogovala sicer visoke izdatke za dosedanje naročnino, ako bi ne bile nastale izredne razmere, ko je začela druginja, delavci in nameščenci pa niso takoj dobili primernih povišic, zaradi česar so številni slabše situirani ali pa deloma tudi nezavedni naročniki omejili svoje izdatke tudi s tem, da so odpovedali svoj delavski list. Priznati pa je treba, da je številno teh vendarle neznanost, ako pomislimo, da se je moralo ogromno število delavcev odzvati pozivom na vezbe itd.

O vseh teh vprašanjih smo se te dni posvetovali z našimi poverjenjskimi odbori, ki so po zaslišanju poročil o gospodarskem stanju našega lista s soglasno sklenili, da je treba naročnino povišati. Po poročilu poverjenikov, ki pobirajo naročnino v posameznih krajih, pa so številni naši naročniki povišanje naročnine že pred meseci pričakovali in so se celo čudili, da naša uprava tega še ni storila, ker so se zavedali, da s sedanjo naročnino ne bo mogla kriti večjih izdatkov, ki so nastali z ozirom na podražitev papirja in drugih potrebščin v grafični stroki. Nekateri poverjeniki so predlagali, da naj bi se naročnina povišala za 5 din na mesec. Uprava oziroma konzorcij našega lista pa se je odločil, da bo počenši s

1. DECEMBROM t. l. POVIŠAL NAROČNINO SAMO ZA 2 DIN,

tako, da bo znašala od 1. decembra dalje naročnina za »Delavsko Politiko« v tuzemstvu din 12.—, za inozemstvo din 20.— na mesec.

S to skromno povišico pa bo mogoče kriti večje izdatke le, če bomo pridobili s skupnimi močmi precejšnje število novih naročnikov in še nadalje zbirali za tiskovni sklad, ki je sedaj popolnoma izčrpan. Predvsem pa moramo izterjati vso zaostalo naročnino in doseči, da bodo vsi naročniki plačevali naročnino vsaj za en mesec naprej. Prav tako vabimo vse naše naročnike, da naj zahtevajo v vseh lokalih kamor zahajajo in kjer kupujejo svoje potrebščine, da bo tja zahajala tudi naša »Delavska Politika« in da bodo dotične trditve tudi oglaševali v našem listu.

Trdno smo prepričani, da bodo vsi naši naročniki razumeli nastali položaj in s tem v zvezi skromno povišanje naročnine našega lista ter da zaradi tega ne bo noben naročnik odpadel. Nasprotno. Goseči moramo, da se bo število naročnikov še povišalo, kajti nikoli še ni bila taka potreba, da poseduje delavstvo svoj neodvisen časopis, kakor je to danes, ko živimo v izrednih razmerah in vemo, da mora biti delavstvo pripravljeno na dogodke, ki bodo nastali po zaključku sedanje vojne. Jasno je, da bo ta vojna prinesla vsemu človeštvu hude gospodarske posledice, račune teh zgub pa bo moralo plačati delovno ljudstvo, ako ne bo dovolj pripravljeno na svojo obrambo. V tej obrambi in bojih za svobodo in enakopravnost delovnega ljudstva pa bo igral zopet tisk glavno vlogo in tega se mora delavstvo zavedati.

Vabimo torej vse naše cenj. naročnike, da s 1. decembrom plačajo naročnino po din 12, bodisi potem naših poverjenikov, kjer pa teh ni, pa po poštni položnici. Naročnino je treba plačati vnaprej.

V vsako delavsko stanovanje in v vsak lokal, kamor zahajajo delavci in nameščenci, pa mora zahajati tudi »Delavska Politika«.

UPRAVA.

Spopad vojnih ladij pri Sardiniji

Rim: Več angleških ladij hudo poškodovanih.

Štefani poroča, da je dne 26. t. m. popoldne prišlo do boja med angleško in italijansko vojno mornarico 200 km južno od Sardinije. Italijansko brodogradje je napadlo. Zadeti in poškodovani sta bili angleški križarki »Kent« in »Birmingham«, nadalje italijanska križarka »Fiorente«, pa granata ni eksplodirala in italijanski rušilec »Lanciere«, ki so ga odvedli v oporišče. Italijanski bombniki so zadeli eno matično ladjo, eno oklopnico in eno križarko. Se-streljenih je bilo 5 sovražnih letal, 2 italijanski se nista vrnila. Ta spopad pomeni veliko zmago italijanskega brodogradja.

400 milijonov mark so zbrali delavci in nameščenci v Nemčiji, ko je pred leti začela propaganda za uvedbo takozvanega ljudskega avtomobila.

Japonci in Kitajci

Pred priznanjem kitajske vlade v Nankingu.

Japonci hočejo mir s Kitajci in so odločeni, da ga sklenejo, če ne s Čankajskom, pa z od njih imenovano vlado Vancingveja v Nankingu. Ta vlada zaenkrat še ni priznana od Japoncev, ker še vedno upajo, da se jim bo posrečilo pridobiti Čankajška. Bajne pa bodo čakali samo kratek čas, nato pa hočejo udariti po Čankajšku z vso silo.

V Tokiju naglašajo, da so izpraznili južnovzhodno Kitajsko prostovoljno in ne zaradi zmage generala Čankajška. Japonske čete v tem delu Kitajske niso več potrebne, ker bodo operirale skozi francosko Indokino proti pokrajini Junan in birmanski cesti.

S severnih kitajskih bojišč javljajo Japonci uspehe. Pred vsem naglašajo, da so porazili kitajsko 8. armado, ki je takozvana komunistična armada. — Nadalje pravijo, da grozi 100.000 Kitajcem obkolitev.

Doma in po svetu

Nov kruh bomo dobili. Ban je odredil, da se sme peči poleg kruha iz enotne moke tudi kruh iz 75 odst. krušne pšenične in 25 odst. koruzne moke. V enakem razmerju se smeta mešati tudi Ogg in koruzna moka. V slučaju pomanjkanja krušne in koruzne moke pa se sme peči tudi beli kruh. Cena kruhu iz krušne in koruzne moke je din 5 za kg. 80 dkg težek kos kruha iz bele pšenične in koruzne moke stane din 6, kos belega kruha v težini 96 dkg pa sme stati din 8.

Cena koruzi je maksimirana. Vlada je sklenila maksimirati ceno koruzi na din 250, slabši vrsti pa na din 200. Trgovci na debelo smejo pribiti k tej ceni režijske stroške in še din 12 zaslužka. Glede trgovcev na drobno bodo izšli posebni predpisi. Vlada je uvidela, da je treba nekaj ukreniti, ker kljub dobri žetvi, koruze ni na trg. Veleposelstniki so pač spekulirali na višjo ceno.

Zakaj rase cena svinjskemu mesu, slanini in masti? Zadnjič smo čitali, da bo cena svinjskemu mesu, slanini in masti padla, ker se je pocenila koruza. Bajne se je to tudi zgodilo — toda samo v Beogradu. Koruza se je pocenila za več kot 100 dinarjev pri 100 kg, od din 400 na din 279, svinjina in mast pa je ostala draga in se še celo draži. Kdo bi znal razjasniti to zagotovo?

Samo začasní upravitelji šol. Iz ministrstva za prosveto javljajo, da so bili letos postavljeni za upravitelje na raznih ljudskih šolah mladi učitelji, to pa zaradi tega, ker bi bili morali starejše učitelje šele premeščati na take šole. Da se temu izogne, so bili začasno imenovani za upravitelje kar mlajši učitelji na dotičnih šolah.

Tuji kapital osvaja industrijo. Zadnji čas so nekateri časopisi vsi besni na žide, ker da imajo vso industrijo v svojih rokah. Toda židi polagoma zapuščajo industrijo, na njih mesto pa, kakor izgleda, ne prihajajo domači kapitalisti, ampak inozemski. Vsaj kar se tiče novo ustanovljenih kapitalistič. industrijskih družb, moramo reči, da je vse več ali manj tujega porekla. Med tem ko se borimo proti židom, pa na široko odpiramo vrata tujemu kapitalu, kot da bi bil ta manj nevaren, kot pa je židovski. Pride tujec in nam reče: držite tatul! Mi brž nasedamo, tujec pa se nam smeje v pest.

Švedska vlada za preskrbo brezposelnih. — Švedska vlada bo tudi za bodoče leto dala na razpolago kredit od 300 milijonov švedskih kron za javna dela in preskrbo brezposelnih. Švedska vlada je sestavljena iz socialnih demokratov.

Nemški vojaki so zapustili Finsko. Trdi se, da so po obisku Molotova v Berlinu nemški vojaki zapustili Finsko. Nadalje poročajo iz Madžarske, da je po obisku Molotova ne samo prestalo pošiljanje nemške vojske po Donavi v Romunijo, ampak da se je začelo tudi s prevozom nemške vojske nazaj v Nemčijo.

Vesti o nenapadnih pogodbah med Japonsko in SSSR se zopet širijo. Japonska bi rada dobila proste roke v južnem delu Tihega oceana. Najvažnejše pa je vprašanje, ali bi se SSSR obvezala, da ne bo več podpirala Čankajška.

Proti nemški propagandi v Zedinjenih državah in v južni Ameriki je v teku velika akcija. Odbor senata v Washingtonu zbira posebne podatke o podtalnem nemškem delu in ima v svojih spisih zabeleženih že 2500 imen nemških agentov.

Umrli je nenadne smrti egiptovski vojni minister Salem Jamuz paš. Bil je na potovanju v Fajun, kamor je bil namenjen tudi kralj Faruk. Ko je vlak došel na cilj, ga je zadela srčna kap. Umrli je bil šele 11 dni minister. Pred njim je na enak način sredi seje parlamenta umrl predsednik prejšnje vlade Sabri paš. Seveda je ta smrt izzvala pozornost v Egiptu, kakor svoj čas nagla smrt trojice najvidnejših grških politikov.

Na univerzah je res lušno. Na zagrebški univerzi so frankovski študentje hoteli preprečiti ostalim študentom dohod na univerzo. Ker se študentje niso hoteli pokoriti frankovcem, so jih le-ti napadli z revolverji. Frankovec Dragotin Nevistič je pri tem ranil Smoljana Mladena. Eno je gotovo: Razbojnik je treba odstraniti z univerz. Akademiki naj se poslužujejo v vsem svojem dejanju in nehanju metod, ki so dostojne človeka, fizično nasilje in divjaštvo pa ne spada na univerze.

Zgodaj začenjajo. V Leskovcu v Halozah so se stepli šolski otroci med seboj. 9 letno Terzijo Vidovič so tako pretepli, da je v bolnišnici na posledicah umrla. Ko pa otroci kaj boljšega ne vidijo pri odraslih!

Skozi okno je ustrelil soseda Josip Sešerko na Ženiku pri Sv. Jurju ob Ščavnici. On in sosed Dokl sta bila že dalj časa sprta in kljub temu, da se Dokl ni brigal za Sešerkota, ga je ta ponoči skozi okno ustrelil. Podivjanost v Slovenskih gorah je res nekaj nezaslišanega!

Splošno invalidsko zavarovanje v Nemčiji ima po poročilih nemških listov 17 milijard zavarovalno tehničnega primanjkljaja, invalidno zavarovanje nameščencev pa 1,7 milijard mark. Sedaj je v Nemčiji 2,5 milijona moških in 3 milijone žensk starih nad 65 let, ki imajo pravico do invalidnine vsak v znesku povprečno 1500 mark letno. V to svrhu bo treba imeti pripravljena sredstva za izplačilo v znesku 7,75 milijard mark letno.

»Brez pravice ne more biti svobode. Svobodni ljudje morajo biti napram vsakomur pravični; druge morajo spoštovati kot sebe samega. To kar nas bo rešilo, je pravica.«

L. Ragaz.

Velikanske težave z begunci v Franciji

Med največje težave, ki jih mora zdaj nositi Francija, spada beda begunccev, ki so prišli iz zasedenega ozemlja. Nekateri kraji imajo radi pritoka begunccev po petkrat več prebivalstva kot sicer. In kar je pri vsem tem posebno grenkega, je dejstvo, da je v Franciji še vse polno vil, hiš, dvorcev in gradov, ki so skoro popolnoma prazni, toda v njih ni mesta za siromaka. Ali ne bi bilo bolje, da bi »revolucionarna« vlada v Vichyju zaukazala, da morajo biti prazna poslopja na razpolago siromašnim beguncem, kot pa da prireja smešni proces o »vojnih krivcih«. Predno pride zima, mora biti pet milijonov begunccev zopet doma — kar bo v večji meri nemogoče izvesti — ali pa morajo dobiti begunci toliko hrane, obleke in strehe, da so jim zagotovljene najosnovnejše človečanske pravice. Toda človečanske pravice, slovesno proklamirane leta 1789, so danes v Franciji odpravljene... — (»Volksstimme«).

A. M. de Jong:

Čuden cerkovnik

»OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

»Saj tudi jaz ne,« se je smejal Flirefleter. »Toda ko vidim, kako licemerska postaja, ako se jezi, mi pa ne da miru, da se je ne bi lotil.«

Molče, obraz kot oblak, ki nosi v sebi nevihto, je prinesla Jans večerjo: pečen krompir, nežno salato in kruh.

»Na nekaj si pa le pozabila Jaanska,« je meketal Flirefleter in ko ga je pogledala, kot da bi ga hotela prebosti, se je izjasnil pobilje:

»Zlomka vendar, v salati manjkajo jajca!«

Janska se je skoro zadušila od jeze in zardela.

»Ako si navajen živeti kot bogataši, daj, da te bo povabil škof, ti stari, grdi sladkosnednež, ti!«

Nahruljeni je skomizgnil z rameni in vprašal:

»In kje je vrč piva, ki si mi ga obljubila?«

Jans je že odprla usta, toda iz ozira do župnika jih je zopet zaprla, ne da bi bila rekla, kar ji je bilo na jeziku. Flirefleter je zamahnil z roko in rekel dobrodušno:

»Je že dobro, Jaanska, saj se razumeva tudi brez besed, kaj ne? Lepa hvala.«

Nato je Janska godrnjaje zopet zapustila sobo in zginita v kuhinjo.

Župnik se je pokrižal in sklenil roki, da bi zmolil očenaš. Enako je storil tudi gost, toda bolj iz vlnudnosti, kot pa iz prepričanja.

[9]

»Le začni, prijatelj,« je vzpodbujal župnik. »Dobro tek!«

»Merci, gospod župnik, dito, dito!« je odgovoril gost in se je prav energično spravil nad zalogaj. Župnik je jedel malo, tako, da se je čutil Flirefleter prisiljen, da ga graja.

»No, no, gospod župnik, vi pa sedite tu in brskate kot kakšen kanarček!«

Stari župnik je kot v obrambo zamahnil z roko in odgovoril:

»Stari stroji rabijo malo olja, ljubi moj... le nikar se ne sramuj, jej, kolikor moreš spraviti pod streho.«

»Le brez skrbi bodi, kar se tega tiče, prav nič se ne bom prikrajšal,« je pomirjevalno odgovoril Flirefleter s polnimi usti in si odrezal nov kos kruha.

V tem trenutku so se odprla vrata — Jans je vstopila z dvema kozarcema in vrčem piva. Zlobno je rekla:

»Tu imaš, požeruh! Le obteži si svojo dušo z obiljem in mesnim poželenjem.«

Flirefleter je mehkočutno pogledal župnika in rekel:

»Ali ni to pravi angel, gospod župnik? Kaj sem Vam rekel?«

Toda jezikavi angel je že zopet odšel in smeje je župnik natočil poln kozarec svojemu gostu.

»In Vi?« je vprašal le-ta očitajoče.

»Jaz pa ne smem piti piva tako pozno zvečer. Ti-sti časi so za mene minuli. Sedaj moram gledati, da lahko ponoči še malo spim; tako je, vidiš!«

Flirefleter je z obrazom polnim sočutja zrl pred se, med tem ko mu je pivo v dolgih požirkih teklo po grlu. Nekaj časa je gledal župnika, zmajal sočutno z glavo in potem znova segel z roko po kruhu.

Precej časa je bilo tiho. Ko pa si je gost končno potolažil svoj neizmerni glad, sta porinila svoja stolčka k peči, položila noge na ogrevalnik in si prižgala cigari. Udobno naslonjen je sedel siti potepin in se gugal na stolu, ki ga je z nogami odrinil od tal. Župnik je s tihim dopadenjem gledal na veliko postavo in v šaljivi obraz svojega gosta. Tega moža je imel pristrčno rad, četudi je vedel, da je velik grešnik. Čez nekaj časa je Flirefleter zopet navezal razgovor:

»Ali že imate novega cerkovnika, gospod župnik?«

Stari mož je žalostno odkimal z glavo.

»Ali veš, kaj se je pri nas zgodilo?«

Flirefleter se je premeteno nasmehnil.

»Toda vendar ve vsa okolica! Vi ste preveč zaupljivi, gospod župnik.«

»To pravi večkrat tudi Jans,« je vzdihoval župnik.

»Na to se Vam ni treba ozirati... Jans ima pri tem vse kaj drugega v mislih... to je ravno obratno od onega... Še ne veste za nikogar, ki bi nasledil odišlega cerkovnika?«

»Obžalujem, še ne. Ali morda veš ti za koga?«

Flirefleter je zmajal z glavo.

»Ne, prav res, da Vam ne morem nikogar nasvetovati.«

»Dragi moj, tako težko mi je,« je tožil stari župnik.

»Prestar sem že, da bi poleg vsega opravljal še službo cerkovnika. Ako bo to še nekaj časa trajalo, bom lepega dne onemogel.«

Godec je majal z glavo in meril nežno postavo z blagimi potezami v obrazu. Sočutno je dejal:

»Tega Vam tudi ni treba, gospod župnik. Se bo menda pa vendarle našel v tem kraju ta ali oni teleban, ki bo vsaj za nekaj časa prevzel to delo!«

Iz naših krajev

CELJE

MARIBOR

Udeležite se proslave
500-LETNICE
izum. premakljive črke
Janeza G. Gutenberg
7. XII. v Nar. gledališču
Dram. prikaz, vojaška
godba, pevski nastopi

Profesor Baš bo predaval v naši »Vzajemnosti« v ponedeljek, 2. decembra, zanimivosti iz zgodovine Maribora. Ker je predavatelj znan kot najboljši poznavalec preteklosti našega kraja in tudi našim obiskovalcem dober znanec, smo prepričani, da je predavateljski odsek ustregel članom in prijateljem našega društva, ko je povabil omenjenega gospoda profesorja. Predavanje se bo vršilo v ponedeljek ob 20. uri v dvorani na Ruški cesti 7 (na dvorišču).

Racijoniranje mesta Maribora na dimnikarske okoliše. Mestno poglavarstvo v Mariboru potrebuje v uradne svrhe točne podatke, kakšne dimnikarske pristojbine (zneske) plačujejo letno hišni posestniki dimnikarskim mojstrom za čiščenje kurilnih naprav. V to svrhu bodo dimnikarji (pomočniki) raznosili hišnim posestnikom posebne obrazce mestnega poglavarstva. Hišni posestniki (upravitelji) naj točno vpišejo zneske letnega plačila in to potrdijo z lastnoročnim podpisom ter nato obrazec vrnejo dimnikarju (pomočniku).

Prodajalci božičnih drevesc ne opozarjajo na nabavo glede gospodarjenja z nedoraslimi gozdi, glasom katere se mora vsak prodajalec, ki pripelje na trg božična drevesa, izkazati s predpisanim potrdilom. Ta potrdila izdajajo občinski uradi tiste občine, na območju katere so bila posekana drevesca ter je za potrdilo predpisan potreben obrazec, sicer jih bodo tržni organi zaplenili.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upravičnim svojcem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 1. decembra 1940 dr. Velker Hugon, Koroška cesta 10.

Vsi odborniki Podzveze delav. pevskih in glasb. društev se obveščajo, da odpade seja v nedeljo, 1. decembra. Prihodnja seja se bo sklicala pisмено.

Popis telesno in duševno defektnih otrok. Jugoslovanska Unija za zaščito otrok potrebuje v zaščitne svrhe popis vse telesno in duševno defektne ter izprijene dece in mladine do 21. leta starosti. Tozadevni popis bo izvršilo mestno poglavarstvo. V ta namen vabimo vse starše in rednike, da do konca meseca novembra osebno prijavijo ob uradnih urah socialno političnemu uradu mestnega poglavarstva, Rotovski trg 9 vse nedoletne otroke, tako svoje, kakor tuje, za katere skrbijo, ki imajo kako večjo telesno napako ali hibo, ki so duševno manj razviti in zaostali in one, ki so sicer telesno in duševno zdravi, pa so izprijeni, neubogljivi in udani potepanju ter nagnjeni k slabemu, t. j. take, za katere bi bila potrebna prisilna vzgoja v kakem vzgajališču ali popobliševalnici.

Državni praznik v gledališču. Gledališka uprava je tudi za letošnji državni praznik napravila veliko veselje mestnim ubogim z brezplačno popoldansko predstavo Golarjeve zabavne »Vdove Rošinke«. Vstopnice je letos razdelil mestni socialni politični urad. — Zvečer pa se prvič ponovi Cankarjeva duhovita satira »Za narodov blagor«. Da se obisk omogoči tudi delavskim slojem, veljajo izjemno za ta večer znižane cene.

Užaljeni čevljarski mojstri. Čevljarski mojstri so razglasili, da mezdni sporazum s pomočniki ni veljaven, ker baje pomočniki niso ugodili zahtevi čevljarskih mojstrov in objavili preklic nekega članka v dnevnem časopisu, v katerem je bilo napisano, da imajo čevljarski mojstri ogromen dobiček. Neverjetno je, kako so nekateri ljudje občutljivi. Čevljarski mojstri na bi sami sestavili kalkulacijo in jo poslali časopisom v objavo, pa bi bilo v redu. Prepričani smo, da se ne bi noben časopis branil priobčiti takega pojasnila. (Svoj čas smo tako kalkulacijo objavili za trboveljske čevljarske mojstre. Op. ur.) Namesto da se sedaj delajo užaljene in vihte še naprej bojno sekirajo, naj store, kakor smo jim svetovali; tako pojasnilo bo zaleglo več, kot pa deset preklicov od strani pomočnikov.

Sezonski delavci se vračajo. V četrtek je prišlo na povratku iz Nemčije veliko število poljedelskih delavcev in delavk v Maribor. Vsega skupaj je v rajhu okrog 12.000 naših ljudi, toda le 7000 se jih bo vrnilo; od sezonskih delavcev jih pojde baje več na delo v industrijo. Na kolodvoru so sezonski delavci pripovedovali o delovnih prilikah v Nemčiji.

8 vagonov ovc in kostrunov so pripeljali včeraj z juga v Maribor za Nemčijo. Da se ovce odpočijejo od dolge vožnje in da jih napitajo, so jih na desni strani kolodvora izvažnirali ter pustili na zaprti travnišču pod postajo in jih tam nakrmili. Otroci iz okolice so imeli z ovcami veliko zabavo in so jim skozi leseni plot metali ob cesti natrgano travo, ki so jo ovce prav hlastno požirale. Vseh ovc je bilo čez 1100 in je bila vsaka zaznamovana z rdečo barvo. Del ovc so že tekot dneva spravili zopet v vagona in jih odpeljali, druge so sledile z nočnim transportom.

Ali se bo asfaltiranje hodnikov v pozni jeseni obneslo? Zadnje dni so začeli z asfaltiranjem hodnikov v Koroščevi ulici. Hodniki so bili šele nedavno dograjeni in na cementni podlagi se vidi, da je vse skupaj silno vlažno. Vprašanje je, ali ta vlaga ne bo imela vpliva na asfaltno prevleko. Ali se ne bo ta vlaga, ki ne bo mogla izhlapevati skozi asfalt, zgozdila pod asfaltno prevleko in bodo nastale vzbokline, kakor marsikje na kakšnem tratorju, kjer so asfaltirali na vlažen cement. — Asfaltiranje bi bilo mogoče že bolje prihraniti za poletje, ko je suho.

Pozno cvetje v vinogradih. Zaradi ugodnega vremena vinčarji že prav pridno zopet okopavajo vinograde, da se na ta način čez zimo zemlja zrahlja in letošnja bujna trava pognoji zemljo. Drugod pa so vinogradi naravnost polni cvetja, zlasti rumena repica je prav bujno razcvetela med trtami, po zarah cvete še deteljica in marjetice, celo rdeči mak se marsikje smeji med rjavimi trtami.

Obsojen zaradi špekulacije z oljem. Sodišče v Čačku je obsodilo mariborskega trgovca Zdravka Anderla na 4 mesece zapora, na 20 tisoč dinarjev denarne kazni in din 1000 povprečnine, soobtožnega harmonikarja Miroja Lubičiča pa na 2 mesece zapora, din 2000 denarne kazni in din 200 povprečnine. Anderle je kupil v Dubrovniku junija tega leta 2075 kg olja in ga poslal v Čačak k prej omenjenemu harmonikarju. Ko ga je ta hotel poslati Anderlu, so oblasti olje zaplenile. Okrajno sodišče je oba oprostilo, okrožno sodišče po obsodilo.

Rosnerjevo tvornico umetne svile je kupila tvrdka »Roteks« d. d. iz Beograda za 4.712.200 dinarjev.

Dvonedstropno stanovanjsko hišo, last lesnega trgovca g. Čeha, v Betnavski cesti, so te dni dogradili v surovem stanju.

Lepa
Miklavževa
darila...

Petit Paris

MODNA TRGOVINA

JESENICE

Mezdna gibanja pri Kranjski industrijski družbi. Z ozirom na stalno naraščajočo draginjo, ki tudi Jesenicam ne prizanaša, so vse štiri delavske strokovne organizacije skupno vložile pri KID predlog za ponovno povišanje delavskih mezd. Razprave glede tega poviška se vlečejo že od konca septembra t. l. Podjetje poviške zaenkrat odklanja in dokazuje delavskim zastopnikom, da so se mezde toliko povišale, kolikor se je povišala draginja, tako da je dejanski povišek mezd že sam na sebi nekako izenačil povišano draginjo. Sem steje podjetje seveda celotni povprečni zaslužek delavstva, ne glede na to, kako ga je delavstvo doseglo. To pa, točno vzeto, ni pravilno, kajti poviški mezd, doseženi zaradi večje storitve, večjega števila delovnih dni in ur (nadure z dokladami zanje, delo ob nedeljah in praznikih, ev. božičnice in podobno), nimajo dejanskega nič opraviti z draginskimi dokladami oz. izenačitvami. Pomen draginskih doklad je v tem, da ima pri enakem delu delavec isto kupno moč, oz. zaslužek, kakor ga je delavec dosegel pred nastopom draginje. Kolikor je delavstvo več delalo in seveda več storilo, to bi moralo iti njemu v dobro, podjetje itak dobi potem svoj del, ne sme pa večja storitev biti v korist le eni strani. Zato delavske organizacije zahtevajo tudi povišek mezd, ker je porasla

draginja in izenačitev kupne moči njihovih sedanjih mezd s kupno močjo pred nastankom draginje. V tem smislu je bila vložena tudi obširna spomenica na upravni odbor podjetja, in kakor smo informirani, se te dni že vršijo ponovne razprave. Ta pogajanja za povišek draginskih doklad pri KID so važna ne le za delavce, mego tudi za nameščence KID, ker se tudi njim ev. poviški mezd zaračunavajo po poviških mezd delavstva, važno je pa mezdno gibanje dejansko za ves okraj, kajti vse živi od zaslužka delavstva pri KID in če je ta nizek, živi slabo, če je ta višji, pa boljše.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in v nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldan) velfilm »Poročno potovanje«. V glavnih vlogah: Theo Lingner in Paul Hörbiger. Med dodatki tudi kulturni film in vojni tednik. — Sledi »Bel Ami«.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Razvitje rudarskega prapora in družabni večer bo v nedeljo, dne 1. decembra. Spored: jutraj ob 6. uri budnica »Delavske godbe«, ob 9. uri razvitje prapora v šolski dvorani. Popoldne ob 16. uri koncert »Delavske godbe« v rudniški restavraciji, ob 18. uri prosta zabava. Sodeluje šramel iz Šmarja pri Sevnici. Prireditve pripravljata lokalno načelstvo IL skupine in zadruga »Delavske godbe«.

POSLEDNJE VESTI

Boji pri Sardiniji v angleški luči

Angleška admiraliteta javlja: Dne 27. t. m. ob 11. uri je del angleškega brodovja ob zapadni obali Sardinije opazil veliko italijansko brodovje. Italijani so se začeli umikati. Angleži so jih ob 1. uri dohiteli in začeli boj na veliko daljavo. Fotopili so najmanj tri velike italijanske križarke in več rušilcev. Ena angleška ladja je bila zadeta, vendar je lahko nadaljevala boj. Spopad je bil tudi v zraku in je bilo sestreljeno eno angleško in več italijanskih letal. 2 italijanski letali sta bili sestreljeni nad Malto.

Silovit nemški napad na Liverpool

Nemško vojno poročilo pravi, da so nemška letala v noči na 29. t. m. zažgala Liverpool, ki je ves v plamenih. — Nemški rušilci so dne 27. t. m. izpluli iz luke Calais in ob angleški obali naleteli na angleške rušilce ter 2 potopili. Tudi na neki točki južne Anglije so se nemške ladje spoprijele z angleškimi. 2 večji angleški ladji in nekaj manjših je bilo potopljenih. Letala so bombardirala London in okolico z uspehom, pa tudi Škotsko. — Angleži so metali bombe na severno in vzhodno Nemčijo. Bombe so zažgale civilne hiše in nek pomožni lazaret. 13 angleških in 4 nemška letala so bila sestreljena.

Angleško vojno poročilo pravi, da so angleška letala v noči na 29. t. m. metala bombe na ozemlje od skrajne točke Severnega morja, pa do južne Francije. V Nemčiji so bili najbolj bombardirani kraji v Porurju, posebno pa Düsseldorf in Keln. Hudo je trpela železniška mreža, ki predstavlja zvezo Nemčije od vzhoda proti zapadu. Veliko bomb je bilo vrženih na nemška oporišča v Antwerpnu. Nad Anglijo so Nemci zmetali veliko bomb.

Z albanskega bojišča javlja Reuter, da so bili 28. t. m. spopadi na nekaterih izpostavljenih točkah fronte. Grki so zavzeli branjen položaje in bodo lahko nadaljevali prodor. Pri Podgradcu, oziroma ob Ohridskem jezeru, je bil eden najhujših bojev, kar jih je bilo doslej med Grki in Italijani. Italijani so napadli z veliko premočjo, Grki pa so vzdržali.

Pošta iz Nemčije v Ameriko ne gre več preko Lizbone, ampak izključno samo preko Sibirie. — Božične pošiljke v Nemčiji naj ljudje pošiljajo še sedaj in na nje lepijo napise: Ne odpreti pred Božičem!

O kreditih Angliji je začel razpravljati odbor senata v Washingtonu.

Volitve novega državnega predsednika na Finskem bodo izvršene v kratkem.

Japonci so porazili Kitajce v provinci Hopei. Kitajci beže. DNB.

Vreme: Hladno, oblačno, megleno, tu in tam dež ter sneg. V Mariboru je dne 29. t. m. dopoldne poskušalo snežiti.

Cena uvoženemu rižu bo pri veletrgovcih din 12, v nadrobni prodaji največ din 15.

Pomanjkanje moke je bilo te dni v Novem Sadu. Oblasti so odredile preiskavo, zakaj mesto v središču evropske žitnice nima dovolj kruha. Odkrili so 11 vagonov moke, ki je bila skrita. Spekulantje so zaprli. Postopanje je v teku tudi proti ljudem, ki so se neupravičeno bavili s kupovanjem pšenice na debelo.

IZ ČEŠKE

Otvoritev »Upravne Akademije« v Prahi. V slavnostni dvorani Černinske palače, bivšega zunanega ministrstva Českoslovaške republike, je bila minulo sredo slavnostno otvorjena »Upravna Akademija« v Prahi. Rajhsprotektor dr. von Neurath je pri tem govoril o pomenu akademije za vzgojo nemškega uradništva v Protektoratu, da bo spoznavalo upravo in zakonodajo na Češkem in na Sudetskem ozemlju. K otvoritvi je prišel iz Berlina minister dr. Lammers, ki je uvedel v urad vodjo nove »Upravne Akademije«, dr. von Burgsdorff in se zahvalil Vodji, da je »Zveza nemških upravnih akademij« ustanovila novo visoko šolo za uradnike na sedežu najstarejše nemške univerze.

Film B. Němcove »Babička«, ki ga zdaj predvajajo češki kinematografi, je žel povsod velik uspeh. Glavno vlogo predstavlja tudi pri nas znana umetnica Jitka Stěpničková. — »Babice« smatrajo Čehi za eno najlepših svojih povesti in je doživela že čez 50 knjižnih izdaj.

Praha sadi sadno drevje. Ker je letos po raznih mestnih sadnih vrtovih zmrznilo mnogo sadnega drevja, bodo sedaj v pozni jeseni nasadili 1700 novih dreves.

Stanovanja s kopalnicami. V mestu Novi Bydžov je tovarna usnja zgradila za svoje uslužbence 2 stanovanjski hiši za 10 rodbin. Listi poudarjajo, da so podjetniki zgradili ta delavska stanovanja s sobo in kuhinjo ter kopalnico. Vsako stanovanje je popolnoma ločeno.

Smrt znanega pravnika. V Prahi je umrl znameniti češki pravnik odvetnik dr. Anton Schauer, ki je igral dolga leta tudi v javnem življenju važne vloge. Bil je član »Narodnega sveta« v Prahi.

Iz Slovaške

Reforma visokih šol. V slovaškem parlamentu so te dni razpravljali v novem zakonu za reformo slovaških šol, ki ga je predložil prosvetni minister. Po tem načrtu bo imela pravniška fakulteta 9 semestrov. Zdravniški študij bo trajal 3 leta na univerzi, a prej bodo morali dijaki izvršiti enoletno prakso v lekarni ter položiti tozadevni izpit. Pri tem je minister poročal, da ima univerza v Bratislavi sledeče število slušateljev: Katoliška bogoslovna fakulteta 106, evangelijska bogoslovna 37, pravniška 907, filozofska 646, prirodoslovna 199 in medicinska 753. Na tehniko je na inženerskem oddelku 51 slušateljev, na stavbenem 327, na lesno inženerskem 145, zemljomerskem 35, strojno inženerskem 133 in na kemijskem 164. Razen tega študira še baje v tujini okrog 2000 slovaških studentov.

Naroči si koledar »Cankarjeve družbe«!

Veliko izbiro zimskega blaga

v češki in angleški kvaliteti v čisti volni po znano nizkih cenah

za moške obleke in plašče, damske kostume in plašče, hubertuse, oficirske in železničarske uniforme ter krojaške potrebščine dobite samo v

Češkem magazinu

Maribor, Ulica 10. oktobra (pri glavni policiji)

Važna anketa

v zadevi odpomoči upokojemcem.

V sredo, dne 27. novembra t. l. se je vršila v Ljubljani v sejni dvorani Delavske zbornice anketa predstavnikov kr. banske uprave rudarske oblasti, strokovnih organizacij, Zveze industrijcev Glavne bratovske skladnice načelstva II. skupine, D. Z. in zaupnikom industrijskih občin v zadevi rešitve vprašanja, kako priti do potrebnih sredstev za povišanje pokojnin staroupokojemcem.

Po daljši in vsestransko stvarni debati se je končno prišlo do sporazuma na podlagi konkretno izdelanih predlogov, ki sta jih predložili »Zveza rudarjev Jugoslavije« in Jugoslovanska strokovna zveza ter zastopniki poslovalske delegacije v upravnem odboru Glavne

bratovske skladnice. Do uresničenja tega sporazuma pa bo mogoče priti le takrat, če se bodo temu v polni meri odzvali banovina in industrija in delavstvo. Če bo to slučaj, potem bi novi poviški (v kolikor, to bo še le zadeva proračuna), stopili v veljavo s 1. januarjem 1941 z veljavnostjo za eno leto. Vsa nadaljnja pojasnila bodo objavljena v naših strokovnih glasilih.

S tem še sicer ne bo zadovoljivo rešeno vprašanje preskrbe staro- in novoupokojemcev, a vendar je s tem storjen velik korak naprej, ki izboljšanju njihovega sedaj res obupnega položaja.

Tajnik organizacije zidarjev angleški minister

V angleško vlado je vstopil tajnik organizacije zidarjev in kamnosekov Georges Higgs. To je sedaj že četrti minister delavske stranke v vladi.

Šolanje na srednjih in visokih šolah v SSSR je bilo doslej šolnine prosto, sedaj pa je vlada

uvedla šolnino, ki znaša od 150 do 500 rubljev letno. (1 rubelj je din 10.—). Uvedbo šolnine utemeljuje vlada s tem, da se je gmočno stanje ljudstva dvignilo in da je treba kriti velike izdatke za šolstvo.

Konkurenco »Jugočeliku« pripravljajo Hrvati, ki hočejo v Capragu ustanoviti valjarno za jeklo. Hrvatska ima sedaj dve visoki peči v Topuskem in Capragu. Menda bo valjarno za jeklo ustanovila industrijska družba »Po-hit«.

PTUJ

Spet dražje. Za kruhom se je zdaj podražilo telečje meso, ki se sme prodajati po din 14.—, 16.— in 18.—. Tudi svinjsko meso ima za din 2.— večjo ceno, istotako slanina, ki je po din 24.—, salo po din 25.— in mast je v trgovinah že po din 30.—.

Prekupčevanje. V smislu razglasa Mestnega poglavarstva je trgovcem in sploh vsem prekupčevalcem prepovedano nakupovati na živilskem trgu pred 10. uro razne pridelke, kot zelenjavo, sadje, mlečne izdelke, perutnino in slanino.

Ptujski zdravstveni dom, ki sicer že deluje v Čučkovi hiši od septembra, je bil v nedeljo svečano odprt. Koristnosti te ustanove ne more nikdo oporekati; želeli bi bilo, da dobimo še tudi ljudsko kuhinjo in pa ogrevalnico. Žal, da je zamrznilo posojilo, ki je bilo svoečasno obljubljeno od Borze dela za ustanovitev socialnih ustanov.

SEVNICA OB SAVI

O nevarnosti, za katero nihče ne ve. Dnevnik »Slovenec« je priobčil dne 15. novembra t. l. na str. 7. v rubriki »Radeče pri Zidanem mostu« članek, v katerem trdi, da se je sevniškimi orožnikom posrečilo razkrinkati v Sevnici komunistično celico v tovarni »Jugotanine«. Nam delavcem tovarne »Jugotanine« v Sevnici o »razkrinkanju« te nevarne celice ni ničesar znanega in tudi ne o tem, da sploh obstoja. Člankarju smo zato hvaležni za tako opozorilo. Želimo pa, da se cenj. člankar še bolj jasno izrazi in prinese tudi imena celničarjev, ker nasprotno bomo smatrali dopis za krivo natočevanje, ki se bo v nasprotnem primeru obravnavalo na primernem mestu. Državno pravobranilstvo za zaščito države v

Zvočni kino Pobrežje

30. novembra in 1. decembra

Svit slave

La Jana v glavni vlogi

Vsakovrstne

odpadke papirja in cunj

kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah

B. ŽELEZNIK

trgovina vseh vrst surovin (telefon 27-43)

Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16

Nakupovalnica: Maribor, Kopalniška in vogal Ptujške Tržišča c. (Gostinčič)

Stavbne parcele

Več krasnih stavbnih parcel in njih napredaj v bližini Celja. Poizve se v upravi »Delavske Politike«, Celje, Delavska zbornica

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenice, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svile in flor nogavice itd. Obleke, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

2]

Položaj žene v Sovjetski Uniji

Žena Molotova — ravnatelj.

Isto velja tudi za žene, sposobne za delo, večine uradnih in intelektualnih krogov na visokih položajih, če začnemo na primer s so-progo komisarija za prosveto, A. Bubanov in končamo z ženo znanega gledališkega ravnatelja, Vsevoloda Majerholda. Naj končno še navedem, da soproga sedanjega ministrskega predsednika Molotova, gospa Zemčuzina, ki je ravnateljica velikega podjetja za predelavo maslenih produktov, upravlja ogromno sovjetsko industrijo mila in parfumerij.

Nedvomno je še ravno v teh krogih mnogo razvjenih in »mekhužnih« žen, ki niso nikjer zaposlene in ki po našem vzgledu sede doma, negujejo svojo lepoto in se brigajo le za domače ognjišče. Toda, ker mi iščemo tukaj le ono, kar je bistveno v sodobnem sovjetskem življenju in skušamo orisati njegove tendence, moramo dodati, da taki slučajji z »mekhužnimi« ženami niso v duhu teh tendenc in zato tudi ne spadajo v stil današnje dobe v Sovjetski Rusiji.

Marsikdo bo rekel, da to sodelovanje žen v proizvodnji in v kulturnem življenju države ni nič novega in da je to že davno znano v naprednejših zapadnih državah in da poletakem ne more biti govora o nekem posebnem »sovjetskem stilu« v tem pogledu.

Vendar so tisti, ki tako govoré, v zmoti. — Vprašanje ni v manjši ali večji pritegnitvi žene v proizvodnji; vprašanje je o popolni družabni enakosti moža in žene, o faktu osvobojevanju žene.

Žena v Nemčiji.

Prva leta po svetovni vojni, ko se je nemška velika industrija šele vstvarjala in je bilo potrebno vedno več in več delovnih moči, je država brez pomislanja in v veliki meri pritegnila žene v proizvodnjo. Pozneje, ko je neizbežna gospodarska kriza zahtevala zmanjšanje obratov, so teoretični nemudoma odkrili, da ženi ni mesto v industriji, marveč v domu, kjer naj kuha, odgaja otroke in vnaša liriko v družinsko življenje. Žena spada v svoj dom, v svoj družinski krog.

Dejansko to pomeni: po pojmovanju buržoazne družbe, žena ne more biti enakovredna z možem; ali, kakor se izražajo ideologi osvoboditve žene v SSSR: kadar je potrebna žena za »eksploatacijo«, takrat je na svojem mestu. — Kadar pa so potrebne redukcije, takrat se mora ona prva umakniti iz državne službe, prvo jo vržejo iz univerz (na nemških visokih šolah je ženskam odmerjeno samo 10 odstotkov) in nazadnje mora žena izgubiti ekonomsko samostojnost, ki jo nudi zaposlenje v proizvodnji, vrtni se mora k svojemu ognjišču, kjer se mora posvetiti edinole svojemu »prirodnemu poklicu«, da postane mati.

Porast števila zaposlenih žen.

Čisto drugače stoje stvari v Sovjetski Uniji.

Miklavž bo tudi letos hodil po svetu. Da pa bo imel kaj nositi, se potrudite v trgovino **A. FRANKO — MARIBOR** Valvazorjeva 36, vogal Frankopanova, kjer je velika izbira perila, telovnikov, nogavic, rokavic, kravat, telov. copat, kockov, dežnikov, šol. in krojaških potrebščin, volne in preja za vezenje. *Predtiskanje.*

Ivan Kravos

Maribor, Aleksandrova cesta 13

priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Miklavževa darila

Krzn

vseh vrst izdelave, popravila in moderniziranje plaščev, jopic i. t. d. Solidne cene in točna izdelava!

ŽELEZNIK
VALENTIN
MARIBOR
Kopalniška ulica 2

Oktohrska revolucija je osvobodila ženo, kakor jo je tudi socialno izenačila z možem, tako pred zakonom, kakor tudi v načinu življenja. To je povzročilo temeljito spremembo v zakonskem kakor tudi v družinskem življenju in ono najvažnejše, »materinstvo«, je prenehalo biti samo individualna služba, ampak je bilo proglašeno za družabno funkcijo, ki je s svoje strani privedla do takojmenovane »zaščite materinstva in detinstva«.

Leta 1929. je bilo število žen, delavk in namoščenk v Sovjetski Uniji 3.304.000. V l. 1935. se je to število dvignilo na 7.881.000. Iz tega je razvidno, da se je to število v šestih letih povečalo za dva in polkrat. Seveda to ni preveč za državo s 170 milijoni prebivalcev.

Toda nas ne zanima statistični položaj tega ali onega v SSSR. Mi se oziramo na dinamiko, na tendenco, ki nam kaže poti nove države. A te tendence so take, da bodo čez deset let, ko bodo uresničene predpostavke tega prihajanja žen v masah — o čemer bomo malo dalje še govorili — bodo današnje številke in današnji položaj dobili čisto drugo lice.

(Nadaljevanje sledi.)

Pariška univerza je zaprta zaradi demonstracij, ki so jih uprizorili anglofilsko navdahnjeni dijaki 11. novembra t. l. (Reuter.)

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Delavski pravni svetovalec

Najemnina. (Jesenice.)

Vprašanje: S koncem preteklega meseca bi moral zapustiti dotedanje stanovanje in se preseliti v novo. Ker pa sem moral novo stanovanje beliti, sem lahko zapustil staro šele 11. t. m. Gospodar zahteva od mene, da mu plačam najemnino za 15 dni v tem mesecu in je odklonil plačilo za 11 dni, tekem katerih sem bil še v tem stanovanju. Moje staro stanovanje pa je prišel že dne 11. t. m. uporabljati novi najemnik s tem, da je to stanovanje tega dne začel pleskati. — Ko sem to staro stanovanje vzel v najem, sta bili dve šipi razbiti, sedaj pa zahteva najemodajalec, da plačam za dve novi šipi, ker ves ta čas šipe nisem dal popraviti. Ali moram plačati najemnino za pol meseca in plačati tudi razbiti šipi?

Odgovor: Ker je že dne 11. začel uporabljati vaše staro stanovanje novi najemnik, bo vaš bivši najemodajalec upravičeno od njega lahko izterjal najemnino od 11. dalje. Vsled tega niste dolžni plačati za pol meseca. Tudi niste dolžni plačati šip, ako so bile razbite že tedaj, ko ste se vselili.

»DRAVA«

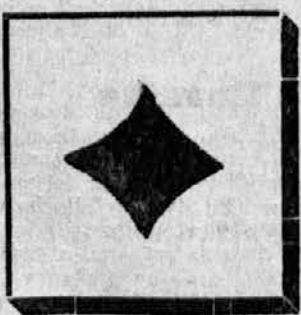
zavarovalnica malega človeka

Maribor, Sodna 1, v lastni palači

Domači zavarovalni zavod — zavaruje za smrt in doživetje — za doto in gospodarsko osamosvojitve — za rento, starostno preskrbo, preužitke, pokojnino — denar zavarovancev (njihova premijska rezerva) je varno naložen.

Kdor želi sebi in svojem dobro, se zavaruje pri »Dravi«! Zahtevajte prospekte in obisk zastopnikov!

Za zimo
KARO čevlje

Maribor, Gosposka ulica 13

Damske plašče najnovejših modelov, volno, ročna dela itd. priporoča

LAMA

Maribor, Jurčičeva ulica 4